

Indsigelse mod motorvej, rute 26 etape 6, med linjeføring syd om Lading Sø.

Motorvejsgruppen under
Landsbyrådet for Herskind-Skivholme
25. november 2010

Indholdsfortegnelse

Indledning.....	3
Gennemgang af de arealer, som den sydgående linjeføring vil komme til at berøre.....	4
Lyngballegård.....	4
Voldstedet Troldhøj.....	4
Beskyttede sten- og jorddiger – gennem Skivholme og Lyngballeskov	5
Vildtets vandringer ind og ud fra Skivholme Skov og Lyngballe skov.....	5
Henvisninger.....	5
Skivholme Skov.....	5
Præsteskoven	6
Fauna	6
Lading Sø.....	8
Borum Møllebæk.....	8
Vandmiljøet og afledning fra motorvejen	9
Borum Eshøj	10
Borum Eshøj, anlæg og datering	10
Udgravningens Historie	10
Hvorfor det skal bevares.....	11
Udsagn om Borum Eshøj	11
Alternativt ruteforslag til udbygningen af Rute 26, etape 6:	14
Hvad er det så vi foreslår?	14
Det nordlige hængsel.....	14
Tilslutning til Viborgvej	14
Hvorfor er det en god ide?	15
Økonomien i Vejdirektoratets 2 forslag	15
Konklusion	16
Bilag	17

Indledning

Det følgende indlæg, der i essensen er en indsigelse mod en linjeføring af rute 26 syd om Lading Sø, kommer fra Motorvejsgruppen i Skivholme.

Vi er en arbejdsgruppe, nedsat af Landsbyrådet for Herskind og Skivholme, (www.herskind-skivholme.dk), der repræsenterer borgene i området og udtaler sig på deres vegne.

Vores mandat er på Landsbyrådets vegne (og dermed på vegne af borgerne i Skivholme sogn) at undersøge og kommentere det noget overraskende ruteforslag for etape 6, tværs gennem kulturarvsområdet og oldtidsmindet Borum Eshøj, videre syd om Lading Sø, gennem den nordlige del af Skivholme Skov, Præstegårdsskoven, tæt forbi Lyngballegård og endelig gennem Lyngballe Skov.

Efter at have arbejdet intensivt med sagen gennem det sidste par måneder - blandt andet gennem dialog med Vejdirektoratet, gennem de debatoplæg, vi har modtaget, gennem møder med repræsentanter fra Vejdirektoratet samt deltagelse i borgermøderne i Hammel og Sabro er vi, måske ikke så overraskende, nået frem til, at en vejføring gennem det beskrevne område ikke er mulig, uden man samtidig ødelægger store kulturelle og bevaringsværdige områder og naturværdier, ligesom man fratager lokalbefolkningen de eneste rekreative områder, der er i nærheden, nemlig skoven og Lading sø.

I det efterfølgende beskriver vi mere i detaljer de områder, en motorvej syd om Lading Sø vil komme til at berøre samt de skader, den vil komme til at forvolde på disse områder.

Vejdirektoratet gav på borgermøderne i forbindelse med den indledende høringsrunde udtryk for, at alternative ruteføringer ville være velkomne. Vi imødekommer dette ønske med et forslag om det "nordlige hængsel", som også omfatter en linjeføring til Viborgvej. Vi beder om, at dette forslag bliver medtaget i VVM undersøgelserne.

Såfremt der bliver arbejdet videre med 1990 forslaget, vil vi på det kraftigste anbefale, at linjeføringen ved Lading bliver nord for byen og ikke på strækningen mellem Lading sø og Viborgvej.

Gennemgang af de arealer, som den sydgående linjeføring vil komme til at berøre.

Lyngballegård

En linjeføring syd om Lading Sø, går meget tæt forbi Lyngballegård, hvis historie går tilbage til 1300 tallet.

Oprindeligt har der nok været en borg ved navn Brinne, ved sydsiden af Lading Sø, hvor der i dag kendes et voldsted, kendt som Troldhøj. Den er formodentlig flyttet op på bakken til den nuværende placering, da Dronning Margrethe den 1. i slutningen af 1300-tallet beordrede alle borge nedlagt. Efter reformationen solgte kongen det til ejeren af Sjelle Skovgård, det senere Wedelslund. Efter en række forskellige ejere, kom den i 1632 tilbage til kongemagten under Christian den 4., men efter hans død mageskiftedes det tilbage til Gersdorf, der dog snart videresolgte det til Oluf Parsberg. Han var en af tidens store godsejere, men blev ruineret af svenskekrigene og måtte sælge det i 1665, hvorefter det blev indlemmet i Grevskabet Frijsenborg, som det hørte under indtil 1923. I 1952 blev den købt tilbage til Frijsenborg og driften lagt ind under godset.

Ved Lyngballegård findes der et fredet fortidsminde, en såkaldt vildtbaneafmærkning, der blev fredet i 1937.

Der henvises til kort under: <http://www.kulturarv.dk/fundogfortidsminder/Kort/>

Voldstedet Troldhøj

Forslaget om motorvejens linjeføring syd om Lading Sø, går meget tæt forbi det fredede Voldsted, der hedder Troldhøj.

Ved det sydvestlige hjørne af Lading Sø ligger et middelalderligt voldsted Troldhøj, Trolleborg eller Trollerupgård. Nævnt i 1300 tallet som Troltorp. En rund borgbanke, ca. 11 m i diameter omkring 3 m høj, med oprindeligt vandfyldte grave omkring. Syd for højen er der en større flade med grave omkring, hvor der formodentligt har ligget en ladegård. Der er også fundet spor af en vandmølle, der har fået vand fra et kunstigt inddæmmet kær.

Efter sigende skulle Niels Ebbesen have skænket Troldborg til Svend Trøst som belønning for dåden i Randers efter mordet på den kullede greve den 1. april 1340, hvor han hjalp Niels Ebbesen og hans mænd over Gudenåen og styrtede broen i vandet.

Det fredede voldsted med tilhørende fredet kulturarvsareal kan ses på følgende kort under:

<http://www.kulturarv.dk/fundogfortidsminder/Kort/>

Beskyttede sten- og jorddiger – gennem Skivholme og Lyngballeskov

På den førnævnte adresse: <http://www.kulturarv.dk/fundogfortidsminder/Kort/> fremgår det, at linjeføringsforslaget af motorvejen syd om Lading Sø, går henover/igennem en række beskyttede sten- og jorddiger. Gennemføres forslaget, betyder det, at kirkekulturhistorie bliver slettet.

Vildtets vandringer ind og ud fra Skivholme Skov og Lyngballe skov.

Meget vildt, herunder rådyr, sikavildt og ind i mellem også krondyr trækker ud på markerne syd for Skivholme Skov og Lyngballe skov for at søge føde.

En motorvej syd om Lading Sø, vil forhindre vildtets vandringer ud og ind af skovene.

Henvisninger

Der henvises til kommuneplan 09 (hovedstruktur) fra Favrskov Kommune. Af denne kommuneplan, på kortmateriale side 111 fremgår det, at linjeføringsforslaget syd om Lading Sø vil gå gennem et område der i planen er beskrevet som "et område af særlig landskabelig interesse". Af samme kommuneplan fremgår det på side 115, at linjeføringsforslaget syd om Lading Sø vil gå gennem et område, der er beskrevet som "bevaringsværdige kulturmiljøer".

Der henvises ligeledes til kommuneplan 09 fra Skanderborg Kommune. Af denne kommuneplan fremgår det, at linjeføringen syd om Lading Sø vil gå gennem et område, der i planen er beskrevet som et "bevaringsværdigt kulturmiljø", samt på et andet kort fremgår det, at denne linjeføring vil gå gennem et område som beskrives som "særligt landskabeligt interesseområde".

Skivholme Skov.

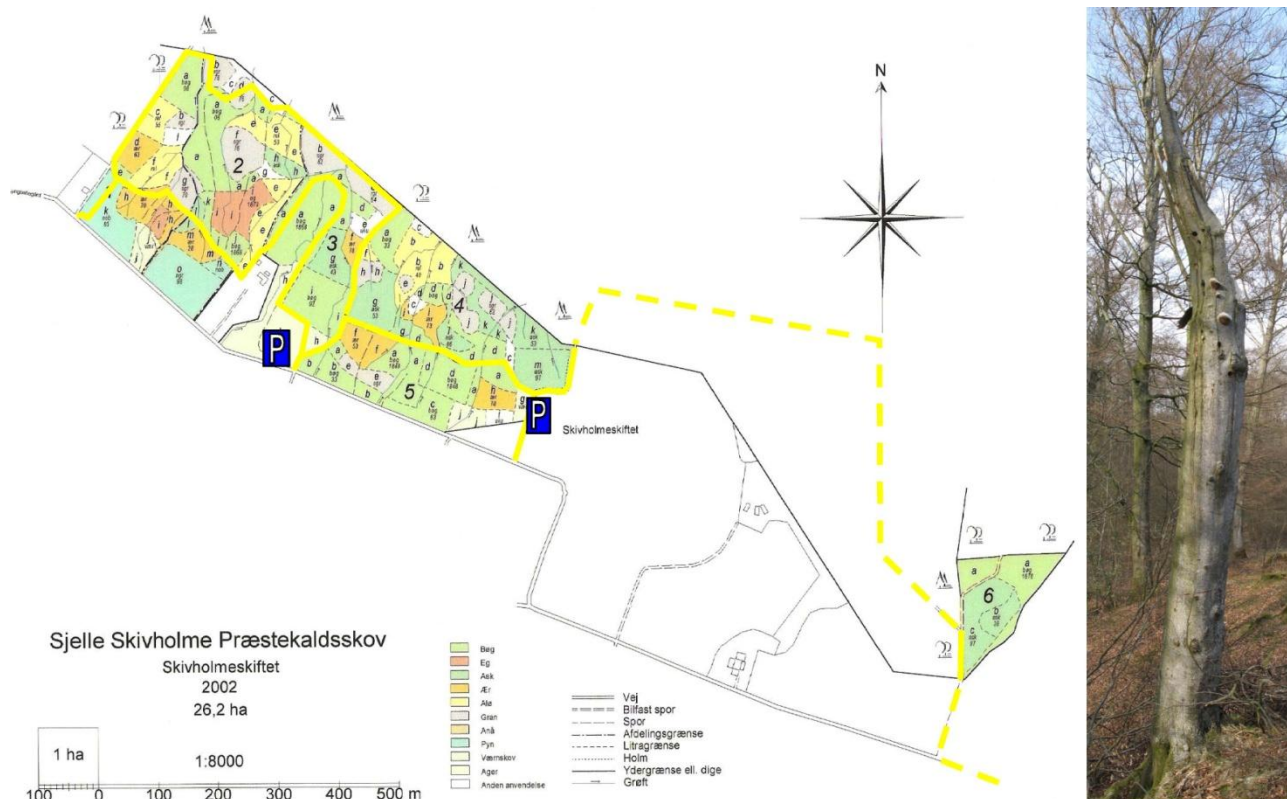
En anden begrundelse for vor modstand mod den sydlige motorvejsføring tager udgangspunkt i, hvad der bliver ødelagt, og hvad vi mister i relation til skoven i Skivholme.

Området er i dag et stort rekreativt område for beboerne indenfor en radius fra Lading, Harlev, Sjelle og Herskind. Det, vi bruger skoven til, er blandt andet gåture, motionsløb og cykelture rundt om skoven.

Mange beboere i vores lokalområde har heste, hvorfor skoven også bruges meget til rideture. Herskind Boldklubs vandrersektion benytter sig også af skoven, ligesom skolens mindste klasser tit er på besøg i skoven.

Områdets rekreative værdi ligger blandt andet i de naturmæssige værdier, som skoven rummer: store gamle træer, bøg, eg og alle de respektive træsorter, som er beskrevet herefter under Præstegårdsskoven, og stilheden, hvor vinden i træerne og fuglene er det eneste, man hører. En bæk bugter sig desuden gennem skoven, og dyrelivet er mangfoldigt. Se bilag 1 og se mere under afsnittet om Præsteskov.

Af seværdigheder i skoven er der det førnævnte voldsted, Trolldhøj, kulturarvsområdet omkring Trolldhøj, og de beskyttede sten- og jorddiger gennem Skivholme Skov og Lyngballeskov.

Præsteskoven

Her vokser eg, ask, asp, el, røn, hassel, hæg, hyld, kvalkved, pil, slåen, brombær og geddeblad. Der er altid mange fugle ved den lille græsmark med vandhullet. Ved P-pladsen står gammel bøg og eg på venstre hånd med begyndende selvforyngelse, og til højre el og ask på blød bund og nogle små granholme, hvor især hjortevildtet har "fristed". På vej ned mod "Skovhuset" kan man se, hvordan bækken har skåret sig dybt ned, og i kløften står gamle træruiner til glæde for især hulrugende fugle, som spætter og ugler, og ligeledes til glæde for insekter, mosser og svampe. Også flagermusene bor i de store gamle træer. Ved "Skovhuset" står en flot 200 år gammel eg, som bærer præg af at være vokset op i en lysåben skov. På den gamle agerjord er der plantet nobilis og nordmannsgran, som bl.a. bliver brugt til gravdækning på kirkegårdene.

Fauna

Der er et meget varieret dyre- og planteliv i skoven – heriblandt flere af de arter, der findes på Habitatdirektivets bilag II og IV. Her findes rådyr, sika, kronedyr, grævling, ræv, mår, ilder, lækat, brud, harer, egern, pindsvin, muldvarp, spidsmus, brunflagermus, dværgflagermus, Halsbåndsmus, mosegris, rød mus og dværgmus.

Der findes omkring 100 forskellige fuglearter i skoven. I den nærliggende Lading Sø er der mange forskellige vandfugle og fra rørskovene og de tilstødende enge høres især rørdrum, vandriksede, rørvagtel, savisanger, nattergal, engsnare og viber. Rød glente og rørhøg er også set i området.

Af padder findes skrubbudse, butsnudet frø, lille vandsalamander, stor vandsalamander, som yngler i de små vandhuller, og hvor der er roligt vand i grøfterne.

Af krybdyr er der skovfirben, stålorm og snog.

Af insekter er det især de store dagsommerfugle, som gør sig bemærket. Her findes nældesommerfugl, det hvide C, nældens takvinge, dagpåfugleøje, admiral, sørgekåbe, tidselsommerfugl, iris, dukatsommerfugl, lille ildsøommerfugl, blåfugl, skovrandøje, græsrandøje engrandøje, citronsommerfugl, aurora, grønåret-, lille- og stor kålsommerfugl.

Flora

Jordbunden varierer fra god bøgemuld med bingelurt, stor nælde og hindbær til begyndende morbund med bølget bunke, hvid anemone, skovfladstjerne, skovmærke og skovsyre. I ellesumpene, der er en særligt EU beskyttet naturtype (91E0), findes krybende læbeløs og milturt, og på den stive lerjord mosebunke og lysesiv. Der findes mange forskellige svampe, mosser og laver især på gamle døde træer. De fleste skovtræer vokser godt og forynger sig villigt. Således eg, bøg, ask, ær, elm, løn og asp, hvis de da ikke bliver bidt ned. I vådområderne vokser rødæl, birk, pil og hæg. Af nåletræer er der indplantet rødgran, sitkagran, nordmannsgran, nobilis og lærk.

Kilde: Vandreture i Skivholme
Præstegårdsskov, udarbejdet af Jens
Elm Sørensen

Lading Sø

Lading Sø er en del af Århus Å-systemet. Forbindelsen til Århus Å udgøres af det beskyttede vandløb Borum Møllebæk, der forbinder Lading Sø med Lyngbygårds Å, der igen løber ud i Århus Å, der så udmunder i Århusbugten. Hele området er et betydeligt grundvandsindvindingsområde, der forsyner lokalområdet gennem centrale og private boringer, men hvor også Århus Kommune har foretaget prøveboringer.

Til Lading Sø er der knyttet betydelige rekreative og naturmæssige interesser, også selvom det kun er selve søen og området lige omkring den, der er fredet. Søen er yngle- og rasteplads for mange ande- og vadefugle – blandt andet grågås, gravand, præstekrave og ryle. Også den yderst sjældne fugl triel er flere gange set i området. Se bilag 2.

Mellem Skivholme Skov og Lading Sø ligger et stort område med natureng. I engen vokser blandt andet, mjøddurt, angelik, gøgeurt, engforglemmigej, engnellikerod, kabbeleje, trævlekrone, mange forskellige græsser samt forskellige arter af star.

Borum Møllebæk

Borum Møllebæk er et beskyttet vandløb, der har sit udspring i Lading Sø. Vandløbet gennemstrømmer i den øvre del landbrugsareal og eng, hvorefter den løber gennem mose og løvskov. Langs bækken er der flere forekomster af den særligt prioriterede naturtype, ellesump.

På grund af det kuperede terræn er der overalt et godt fald på bækken, vandhastigheden er frisk, og bækken har et varieret forløb med gode opvækstmuligheder for ørred. Der er et fint liv af smådyr (faunaklasse 7) og en naturlig ørredbestand. I våde perioder oversvømmer bækken de mere lavtliggende eng- og moseområder, der ligger langs med den.

Ved Borum Møllebæk ligger Terp Mølle. Møllen er første gang nævnt i 1632, hvor den hørte under Lyngballegård. Senere kom den til at høre under Frijsenborg. I 1890'erne var der bageri, senere andre erhvervsaktiviteter. Nu er møllen privat bolig, men stadig en del af den kulturarv, der præger området.

Vandmiljøet og afledning fra motorvejen

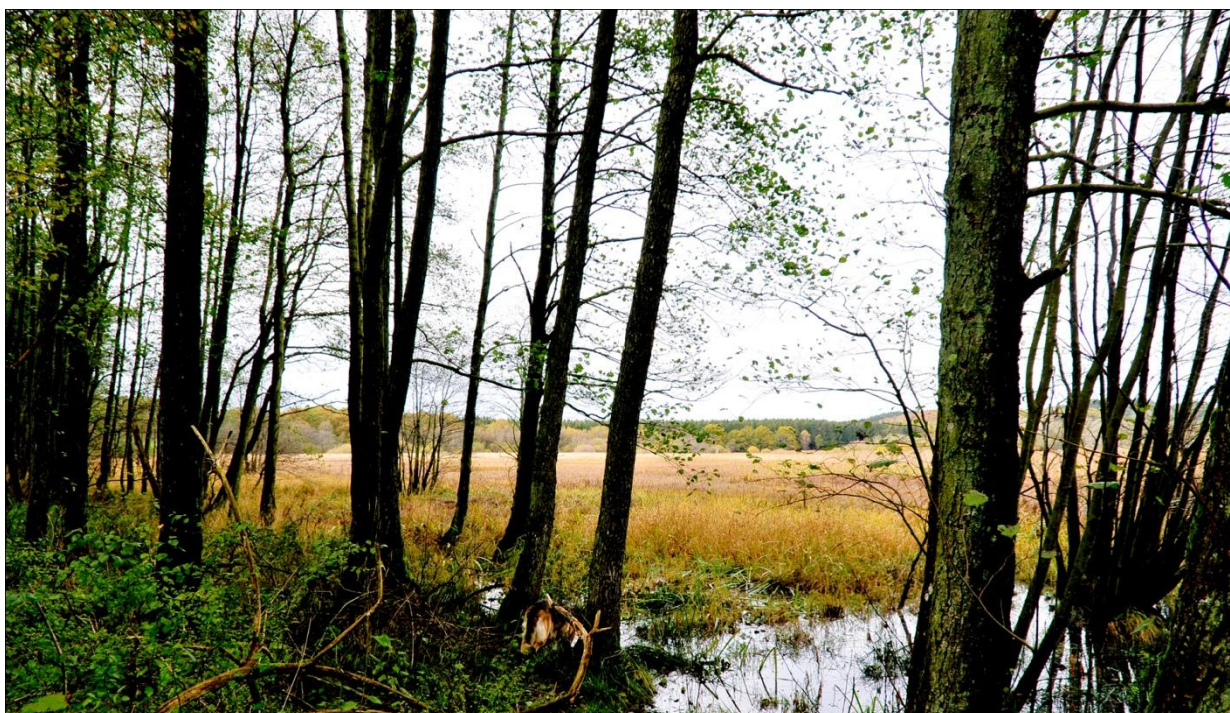
Vi opfatter det som et stort problem for vandmiljøet, at der vil være risiko for afledning af forurenede regnvand og saltholdigt smeltevand til området omkring Lading Sø, selve Lading Sø og Borum Møllebæk. Hele området er et væsentligt grundvandsindvindingsområde med et højt vandspejl, så recipienten for det forurenede vand vil både være grundvand og overfladevand

På trods af eventuelle opsamlingsbassiner vil det være uundgåeligt, at en del af det forurenede vand / saltholdige smeltevand vil blive udledt til vandmiljøet. Blandt andet er det jo umuligt for saltbilerne udelukkende at ramme vejen, hvad vi tydeligt har kunnet se på marker og kantbeplantninger efter sidste års hårde vinter.

Den kemiske sammensætning af vejsalt (natriumklorid, NaCl) fører til en række problemer, herunder svækkelse af beplantningers vækst, sundhed og udseende. Det er også velkendt, at vejsalt forringer buske og træers vækstvilkår ved at ødelægge jorden som vækstmedie, samt at vejsalt påvirker floraen og faunaen i både jord, vandløb og søer negativt, og at det flere steder har ført til forringet grundvands- og drikkevandskvalitet.

Også Urea - $(\text{H}_2\text{N})_2\text{CO}$ – anvendes i glatførebekæmpelse. Urea er en organisk kvælstofsbinding, og brugen medfører øget udledning af kvælstof til vandmiljøet, hvilket jo som bekendt er noget, som søges begrænset i meget høj grad gennem vandplanerne, som Miljøministeriet for tiden har i offentlig høring, og hvis mål er at sikre, at søer, vandløb, kystvande og grundvandsforekomster generelt opfylder miljømålet god økologisk tilstand inden år 2015 for at opfylde EU's vandrammedirektiv.

En motorvej, der går syd om Lading Sø og dermed løber tæt på søen samt krydser Borum Møllebæk, vil ikke kunne undgå at blive en væsentlig belastning for vandmiljøet – og ikke kun lokalt.

Borum Eshøj

Borum Eshøj tilhører gruppen af stormandshøje fra den ældre bronzealder omkring 1.400 f.Kr., og fra dens tre egekistegrave stammer nogle af verdens fineste fund fra bronzealderen. Borum Eshøj er i dag en høj med 4 stejle sider på omkring 19 x 6 m. Det var en gang en af Danmarks største gravhøje på oprindeligt ca. 38 x 9 m. Den ligger på toppen af Eshøjplateauet, hvilket er et område hvor mere end **40 gravhøje** er lokaliseret. Eshøjplateauet er et naturskønt område 100 m over havet, mellem byerne Borum, Skivholme, Lading og Sabro.

Det er her hvor et af Europas *bedst bevarede* bronzealderfund er gjort. I højen er fundet tre grave fra bronzealderen, cirka 1350 f.Kr. Disse fund er *enestående* ved, at de talrige genstande (54 stk.) og velbevarede tekstiler giver oplysninger om Bronzealderen.

Borum Eshøj, anlæg og datering

Rundhøj, Bronzealder (dateret 1500 - 1301 f.Kr.)
Jordfæstegrave, Bronzealder (dateret 1500 - 1301 f.Kr.) <i>En dendrokronologisk datering af to af egekisterne i Borum Eshøj gav følgende resultat: Grav A (den gamle mands grav) er tidligst fra 1373 f.Kr., men formentlig er træet fældet ca. 1353 f.Kr. Grav B (den unge mands grav) er tidligst fra 1365 f.Kr., men formentlig er træet fældet ca. 1345 f.Kr.</i>
Stenlægning/Stensamling, Bronzealder (dateret 1700 - 501 f.Kr.)
Højsagn, Historisk Tid (dateret 1067 - 2009 e.Kr.)
Brandgrav i stenkiste, Bronzealder (dateret 1100 - 901 f.Kr.)
Dødehus, Bronzealder (dateret 1700 - 1101 f.Kr.)

Kilde: www.kulturarv.dk/fundogfortidsminder/Lokalitet/48831/

Udgravningens Historie

Den første udgravning kom til at finde sted i **1850** hvor Højballegårds første ejer, Palle Hansen, under afgravning af jord i højens østside stødte på en stenkiste.

Palle Hansen forstod højens værdi, idet han protesterede, når *Vejvæsenet* begyndte at tage sten og jord fra højen, og han søgte i **1853** audiens hos Frederik VII for at få højen fredet. Palle Hansen fik højen fredet, men desværre glemte man at notere fredningen i ejendommens skøde, og ødelæggelsen af højen kunne derfor fortsætte under efterfølgende ejere.

I **1871** blev den første egekiste med et skelet fra en 50-60-årig kvinde fundet.

Da fredningen af højen blev opgivet, besluttede Nationalmuseet i **1875** at foretage en udgravning af den afgravede høj ved at grave en bred grøft gennem højens midte. Herunder fandtes *yderligere 2 egekister og en brandgrav*. Fundene daterer brandgraven til begyndelsen af yngre bronzealder mellem 1.000 - 800 f.Kr.

Samlet dokumenterer gravene en kontinuerlig brug af højen gennem bronzealderen, og de tilbageværende højsider mod nord og syd rummer yderligere gravanlæg. Den resterende høj blev fredet og tinglyst på ejendommen i **1932**.

Siden **1988** har Moesgård Museum i nært samarbejde med lokalsamfundet udgravet og rekonstrueret yderligere tre af højene på deres oprindelige plads og opført en kopi af et klassisk, treskibet bronzealderhus ud til parkeringspladsen på stedet. Udgravningerne bekræftede fundbilledet med gentagne begravelser og talrige stenlægninger. Langs den ene høj fandtes også stolpespor efter et hus fra slutningen af bondestenalderen, som er kulstof 14-dateret til 2.000 f. Kr. Huset havde tre store tagbærende stolper, og solide vægstolper, som er markeret ved højen.

Hvorfor det skal bevares

Som tidligere nævnt er Borum Eshøj et område, hvor der er gjort enestående fund fra Bronzealderen. Disse grave er så vigtige, da de er udsædvanligt velbevarede og dermed giver en sjælden indsigt i bronzealderens samfund, religiøse forestillinger og klædedragt. Men der er også lokaliseret yderligere 40 grave, hvilket tyder på, at dette område har haft en stor betydning, og at der har været bosætning i dette område i bronzealderen.

Vi mener, at man må være kommet langt fra den måde området blev håndteret på i 1800-tallet, og at det der er tilbage må håndteres på bedst mulige måde for at sikre kendskab til vores historie både nu og overfor kommende generationer. I denne jord ligger en væsentlig del af Danmarks store kulturarv, hvilket Kulturarvsstyrelsen har tilkendegivet ved at lægge det ud som kulturareal og have et ønske om, at gravhøjene skal indgå i en kommende oldtidspark.

En motorvej igennem dette område vil ødelægge et område, som er et af Danmarks fineste oldtidsminder. Dette støttes af de nedenstående udsagn.

Udsagn om Borum Eshøj

»Hvis der er flere linjeføringer, vil jeg helt klart anbefale, at man vælger den, der er så skånsom som mulig ved fortidsminder. Jeg synes, det er vigtigt med en motorvej til Viborg, men fortidsminder står højt på min liste som konservativ leder og som kulturrådmand,« siger **Marc Perera Christensen (K), Aarhus Byråd** (*Havbæk Madsen og Willumsen, 2010:a*).

»Jeg vil anbefale, at man bevarer vores fortidsminder og tager hensyn til dem. Man skal ikke ødelægge Borum Eshøj. Det er et flot område. Derfor skal forslaget om en motorvej gennemarbejdes først,« siger medlem af teknisk udvalg, **Ango Winther (S) Aarhus Byråd**. (*Havbæk Madsen og Willumsen, 2010:a*).

»En motorvej til Hammel er en god ide. Dog må den ikke spolere et af Danmarks fineste oldtidsminder, Borum Eshøj, fra den ældre bronzealder 1400 år før Kristus. « Siger flere **medlemmer af Aarhus Byråd**. (*Havbæk Madsen og Willumsen, 2010:a*).

»Det lyder meget voldsomt. Og det vil være ganske katastrofalt for området.« Sådan lyder vurderingen fra **overinspektør Niels H. Andersen, Moesgård Museum**, til Vejdirektoratets oplæg, der viser en motorvej tværs hen over gravhøjen Borum Eshøj (*Havbæk Madsen og Willumsen, 2010:b*).

Ifølge **Niels H. Andersen** er Borum Eshøj-fundet så enestående, at museet vil bygge sin kommende bronzealderssamling på det nye Moesgård Museum op omkring fundet, (*Havbæk Madsen og Willumsen, 2010:b*).

Fundet fra Borum Eshøj er ikke blot enestående ved at være stort og rigt. Det er et af Europas bedst bevarede bronzealderfund, hvor talrige genstande - bl.a. tekstiler - giver oplysninger om Bronzealderen, og hvor de døde selv med deres kroppe og deres maveindhold kan fortælle historie. (*Jacobsen 2009*)

Det naturskønne område byder således på mange oplevelser og er et oplagt udflugtsmål for hele familien (*www.moesmus.dk*)

Gravhøjen Borum Eshøj skal bringes til ære og værdighed igen. Det mener Kulturarvsstyrelsen, der har udpeget den århusianske gravhøj Borum Eshøj ved Borum syd for Sabro som et væsentligt element i et nyt landsprojekt med titlen »Danmarks oldtid i Landskabet«. (*Willumsen 2010*)

»Planen er at lave en oldtidspark omkring et stort og markant begravelsesområde for Østjylland. Vi vil give *stedet sin storhed tilbage*.« siger museumsinspektør **Niels H. Andersen fra Moesgård Museum** (*Willumsen 2010*)

»Borum Eshøj har været enormt stor. Ti meter høj og 40 meter i diameter. Det har været en af landets største gravhøje, og der er en fantastisk udsigt fra den, hvor man kan se til gravhøjene på Jelshøj og på Mols,« siger **Marianne Rasmussen Lindegaard, projektleder** for landskabsprojektet i Kulturarvsstyrelsen (*Willumsen 2010*)

»Vi arbejder med planer om at rekonstruere Borum Eshøj til fuld størrelse i en eller anden form, og måske flere af de 40 mindre gravhøje i området,« fortæller **arkæolog Marianne Rasmussen Lindegaard**, projektleder for landskabsprojektet i Kulturarvsstyrelsen. (*Willumsen 2010*)

Projektet omfatter de 100 mest unikke steder i det danske oldtidslandskab, og her rager Borum Eshøj op som et fyrtårn. (*Willumsen 2010*)

Litteratur:

Havbæk Madsen og Willumsen (2010:a) Ny motorvej truer oldtidsminde, Århus Stiftstidende.

Havbæk Madsen og Willumsen (2010:b), Motorvejsforslag over fredet Borum Eshøj, [Århus Stiftstidende](#)

Kaul, [Kæmpehøj med oldtidsdragter](#), www.kulturarv.dk/1001fortaellinger/da_DK/borum-eshoej

KulturKonsulenten, Danske Fortidsminder – Danmarks kulturarv forening Borum Eshøj - Et centrum i bronzealderen, www.fortidsmindeguide.dk/Borum-Eshoej.br009.0.html

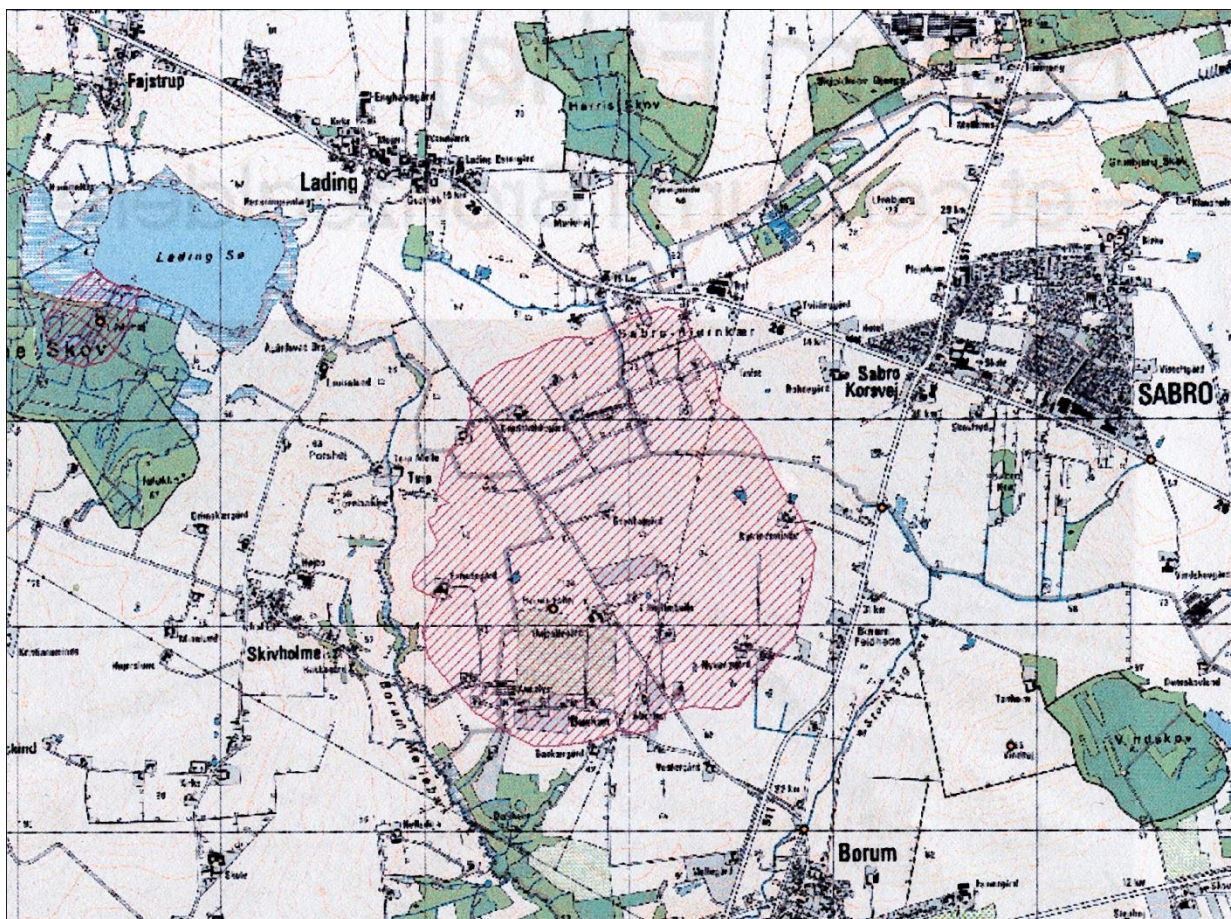
Moegårds museum (2007) Højfolkets grave- egekisterne fra Borum Eshøj

www.moemus.dk/page.asp?objectid=237&zcs=4

Vester Jacobsen (2009), Århus' bedste oldtidsfund er i København, Jyllands Posten

Willumsen (2010) Bronzealderhøj skal genopføres

http://amtsavisen.dk/article/20101030/AAS/710309919/1802/liv30?utm_source=website&utm_medium=articlelink&utm_campaign=readmore

Kulturarvsområdet Borum Eshøj

Alternativt ruteforslag til udbygningen af Rute 26, etape 6:

Idet Vejdirektoratet i forbindelse med borgermøderne 9-11. november, der markerede starten på VVM undersøgelsen af bl.a. etape 6 af udbygningen af rute 26 Århus-Viborg, efterlyste alternative forslag, tillader vi os hermed, i al ydmyghed, at fremsætte et alternativt forslag. Se bilag 3.

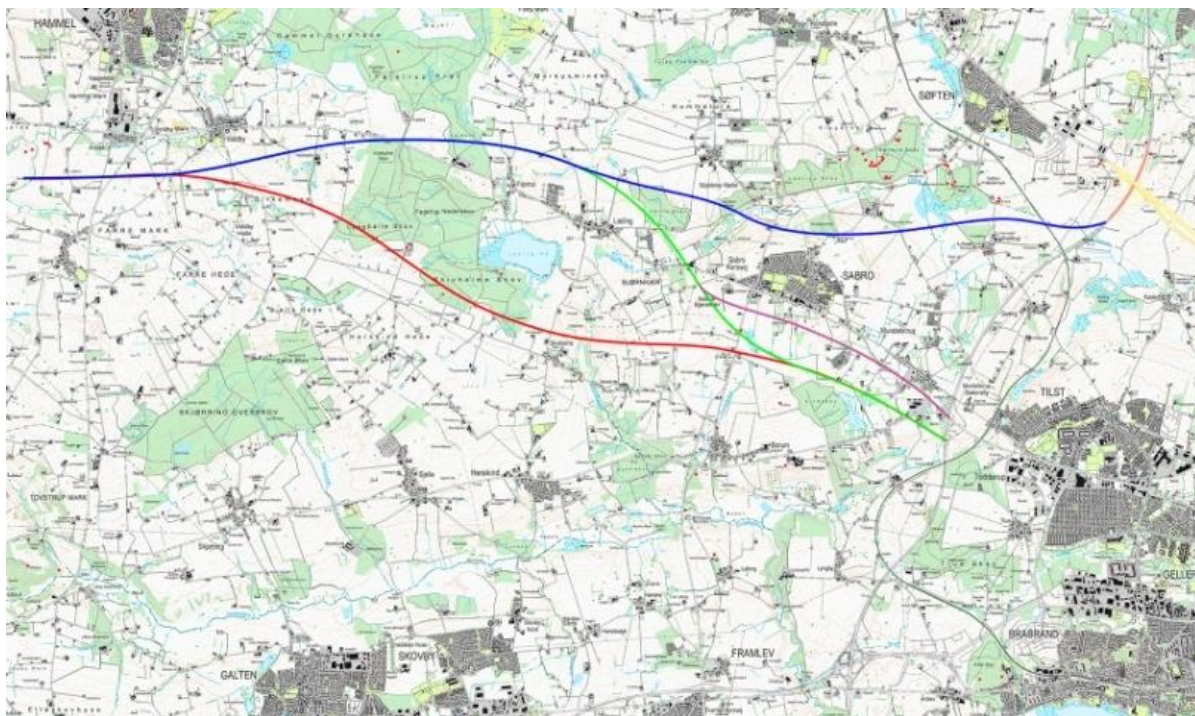
Hvad er det så vi foreslår?

På baggrund af de ovenfor beskrevne problematikker, begyndte vi at se os om for at se, om vi kunne få øje på en "bedre" løsning, der ikke er så hård ved kulturen, naturen og lokalbefolkningen.

Resultatet er en delt linjeføring skitseret ved den blå ("Det nordlige hængsel") og en kombination af den lilla- og den grønne linje ("Tilslutning til Viborgvej").

Det nordlige hængsel

Ideen er at lade motorvejen følge ruten nord om Lading, men i stedet for at følge Vejdirektoratets forslag mod syd for at krydse Viborgvej, fortsætter vores forslag næsten stik øst med retning mod Djurslandsmotorvejen

Tilslutning til Viborgvej

Ideen er at følge den oprindelige linjeføring fra 1990 (den lilla linje), frem til den møder ruten nord om Lading (den grønne linje), følge denne, og lave et tilslutningsanlæg, hvor den møder "Det nordlige hængsel" (den blå linje).

Som det kan ses på kortet, forløber både "Det nordlige hængsel" og "Tilslutning til Viborgvej" praktisk talt kun i åbent land og berører derfor stort set kun landbrugsjord.

Da vi ikke har nogen særlige forudsætninger for at tegne veje, og da vi med dette henvender os til nogen, der lever af netop det, skal vores forslag anskues i dette lys. Der er givetvis mange ting og problemer, vi har overset undervejs – vi beder jer bære over med os.

Vi har ikke på kortet forholdt os til, hvordan og hvor den skal forbindes til Djurslandsmotorvejen. Vore tanker er dog, at der, hvor den krydser E45, skal der laves et regulært forbindelsesled. Det oplagte for lægfolk vil nok være, hvis man kan udnytte og ændre den eksisterende udfletning og dermed forbinde de to motorveje vest for E45.

Når vi beregner den foreslåede rute/ruter dels til "det nordlige hængsel" og tilslutningen til Viborgvej bliver det samlet til lidt flere kilometer end Vejdirektoratets oprindelige forslag.

Af besparelseshensyn kan alternativet være, at den sydlige gren blive lavet en smule kortere.

Dette kan ske ved, at vi tager udgangspunkt i tilslutningen ved Viborgvej og derfra bevæger os vestpå ad den eksisterende Viborgvej frem til det punkt, hvor der er frakørsel fra Viborgvejen til Mundelstrup.

Herfra fortsætter den nye linjeføring på den østlige side af Sabro og bliver tilsluttet den nordlige linjeføring omkring Klausholmhus.

Tilslutningen ved Viborgvej har vi forestillet os som en rundkørsel i stil med rundkørslen ved Lystrup afkørslen ved Djursland Motorvejen.

Hvorfor er det en god ide?

Ved at forbinde Rute 26 med Djurslandsmotorvejen opnår man en meget direkte forbindelse fra den midt- og vestjyske del af regionen til bl.a. Skejby Sygehus, Tirstrup lufthavn og diverse færgeforbindelser mellem Jylland og Sjælland.

Rent trafikalt bevarer man de eksisterende indfaldsveje til Aarhus samtidig med, at man undgår, at en motorvej munder direkte ud i Viborgvej, hvilket meget let kan medføre, at trafikken i området fra Tilst over Hasle og ind til Silkeborgvej (netop det område, der i dag er hårdest belastet) bryder helt sammen, medmindre man også her foretager større vejudvidelser. En sådan udvidelse fremgår imidlertid hverken af Vejdirektoratets debatoplæg eller af den indledende økonomiundersøgelse.

Økonomien i Vejdirektoratets 2 forslag

I forbindelse med borgermøderne har økonomien ved den nordlige kontra den sydlige linjeføring været diskuteret. Konklusionen var, at det på kort sigt var dyrest at bygge den sydlige, idet den vil være 200–300 mio. kr. dyrere end den nordlige. På langt sigt var det dog Vejdirektoratets argument, at den sydlige var billigst på grund af en kortere rute (700 meter?) og deraf følgende flere bilister. Vi mener ikke, at 700 meter vil afholde nogen fra at køre en vej, der vil blive hurtigere – de fleste søger ikke på korteste rute, men på hurtigste rute. Det viser ruteberegningen hos Krak tydeligt, idet det er den forvalgte rutesøgningstype, ligesom instruktionerne til de fleste GPS systemer anbefaler, at der vælges "hurtigste rute".

Konklusion

I det ovenstående er de miljø- og kultur-mæssige konsekvenser af en linjeføring syd om Lading Sø belyst indgående. Der er dog to ting, som vi vil komme ind på her til sidst: støjen og den visuelle ødelæggelse af vores særligt smukke område.

Uanset støjdæmpende asfalt og diverse lydværn, vil en motorvej syd om Lading Sø forvandle en stille oase til et støjplaget område. Der blev på borgermødet i Sabro nævnt særligt støjisolerende vinduer. Det er en rædselsvision, at man skal holde sig inde bag støjdæmpende ruder for overhovedet at kunne holde ud at være i sit hjem.

Rent visuelt vil vejen komme til at skæmme udsigten for mange både fra Skivholme- og Ladingsiden. Det kuperede terræn betyder også, at vejen mange steder skal op i højden, og udsigten til mark, skov og ådal vil være spoleret for evigt.

I forbindelse med de borgermøder, der har været afholdt, har Vejdirektoratet haft mulighed for at lodde stemningen i lokalområderne.

Der er vores opfattelse, at stemningen på mødet i Sabro den 11. november tydeligt viste, at den overvejende del af beboerne i lokalområdet er stærkt imod den sydlige linjeføring.

I vores beskrivelse af, hvad vi mister, og hvad der ødelægges i lokalområdet ved den sydlige linjeføring, mener vi at have fremført gode argumenter for, at forslaget om linjeføringen syd for Lading sø bortfalder. Alene problematikken omkring Borum Eshøj skulle vel være nok til en revurdering af forslaget?

Vi har sat pris på informationsniveauet og kommunikationsniveauet i det hidtidige forløb. Vi håber denne linje forsætter, og fra vores side vil vi meget gerne stille os til rådighed

Med venlig hilsen

Motorvejsgruppen/ ved

Gunnar Hansen, Ladingvej 31, 2447 4979
gunnarhansen@tdcadsl.dk

Hans Gravsholt, Fuglevænget 8, 8695 4155
hagra@gefiberpost.dk

Madeleine Toft, Skyttehusvej 4, 3042 9563
maddetoft@spray.se

Bo Sjøgaard, Ladingvej 29B, 3027 7734
bo@sjogaard.com

Per Dalsgaard, Skivholmevej 55, 5131 4439
Engell.dalsgaard@adslhome.dk

Mogens Grejsen, Fuglevænget 21, 8695 4345
grejsen@gefiber.dk

Bilag

Bilag 1. Supplementliste med padder og krybdyr

Bilag 2. Fuglelivet ved Lading Sø

Bilag 3. Oversigtskort med ruteforslag